

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

XXX. Quæ quarta est de Iudicio Finali, tractat locum de iracundia Iudicis, quæ est tertia ejus qualitas.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

FERIA SECUNDA VEL TERTIA
DOMINICÆ PRIMÆ QUADRAGESIMÆ.
CONCIO QUARTA

DE IUDICIO FINALI.

De tertia qualitate iudicis, quæ est Iracundia.

*Cum venerit Filius hominis in Majestate suâ, & omnes Angeli
eius cum eo. Matth. 25.*

QVO magis progredior explicando vobis qualitates supremi hominum Angelorumque iudicis, eò plus operæ & anxietatis nanciscor, meusque animus metu ac terrore majori afficitur. Pergratum esset mihi, si de solâ bonitate & misericordijs Dei loquendum vobis esset, sed cum divine perfectiores minimè ad unam reducantur, infinitaq; sit earum omnium mensura, utamur monitione S. Basilij, de quâ jam mentionem fecimus: atque, ut ne dimidiâ tantum parte divinitatem noscamus, nec habeamus satis, eam ut amabilem intelligere, sed etiam ut formidabilem informemus; hanc ob causam pergamus in consideratione terribilis, neque unquam satis reformidati

iudicij. Quod si 1. vel sola iudicis expectatio, tot signis præcedentibus, homines ad ingentem timorem concitabit, secundum illud Lucæ 21. *Arrescentibus hominibus præ timore*, quanto magis eos percellat præsentia? 2. si Maiestas pariet reverentiam: 3. Si severitas ac iustitiæ rigor, non tam timorem afferet, quàm consternationem: Certè inflammata iudicis ira, quid in reorum animis pariet, quem horrorem, & si quid maius, ac vehementius animus humanus cõcipere potest? De hac ergo postremâ iudicis qualitate nobis dicendum est: sed si prius vos admonero, iram, furorem, tristitiam, & alia eiusmodi nomina, sic de Deo dici, ut licet in Deo perturbationem non significent, quiddam tamen aliquid perturbatione aut commotione maius indicent:

cent: ita enim de Deo dicuntur, metaphoricè quidem propter perturbationem, quæ Deo convenire non potest, ut quoad cætera de eodè propriissimè dicantur, præcipuè quoad effectum: Accedit eò, quod cum Pater omne iudiciū Filio dederit, ac Filius homo sit, ea propriè de illo dici possunt, quatenus eiusmodi commotiones in seipso ad inimicorum terrorem concitabit, secundum illud 1. Reg. cap. 2. *Dominum formidabunt adversarij eius, & super ipsos in cælis tonabit: Dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium Regi suo, & sublimabit cornu Christi sui:* sed ut de Iudicis Iracundiâ rectè dicere, & aliquando Iudicis Iracundiam fugere possimus, utramque gratiam à Iudicis Matre poscamus.

AVE MARIA.

CVM habendus mihi hodie Sermo sit, ad antecedentis consequentiâ de Iracundiâ summi mortalium Iudicis, quam in extremo generalique de universis hominibus Iudicio ad acerbitatem Iustitiæ, ac exactissimam severitatem adiunget, fatear, Auditores, oportet, sentire me de operis suscepti eventu valdè diffidentem laborare. 1. Quia ut ille aiebat, de Deo, etiam vera dicere periculosum est: 2. Quia multum vercor, ne apud quosdâ bonitatis divinæ opinionem imminuâ, cuius tamen natura bonitas, & opus misericordia: Cû enim eius bonitatem sola mali patientiâ æstiment ac metiantur, inde minùs bonû Deum esse putât, si quæ sunt mala puniat, atque vindicet: non satis intelligentes Deum eò ipso mala punire, quia bonus est: quoniam ut ait Sapiens, *contra malum bonû est, & contra mortè vita:*

unde fit ut Deus suâ bonitate malû persequatur: Itaq; ut ait S. Bernardus lib. 5. de Confid. cap. 12. Nunquã recto, pravòque conveniet. Præterquàm quod non satis advertunt, cû Deo bonitatem ineptè asserere moliuntur, se ab eo Iustitiam, sanctitatè, & multas alias perfectiones auferre, quibus certè careret, si malum non odisset, ac modis omnibus persequeretur: Tertull. lib. 2. cõtra Marcion. cap. 13. Quis boni author, nisi & qui exactor: proinde quis mali extraneus, nisi qui & inimicus: quis inimicus, nisi qui & expugnator; quis expugnator, nisi qui & punitor: sic Deus totus bonus est, dum pro bono, omnia est: Et infra. Vsq; adeò Iustitia etiã plenitudo est divinitatis ipsius, exhibens Deû perfectum, & Patrem & Dominû: Patrem, clementiâ Dominum, disciplinâ: Patrem potestate blandâ; Dominum severâ: Patrem diligendum piè, timendû necessariè: diligendum, quia malit misericordiam, quàm sacrificium: & timendum, quia nolit peccatum: diligendum, quia malit pœnitentiam peccatoris, quàm mortem: & timendum, quia noluit peccatores, sui jam non pœnitentes: Ideò lex utrûq; definit, diliges Deû & timeb' Deû aliud obsecutori proposuit, aliud exorbitatori. Et certè amant in inferis punientem, quam in cælis præmiantem què admodû Sancti non minus Deû aat impios iudicantem, quam peccatores redimentem, & in utroque casu exclamo, *Quia non Deus volens iniquitatem tu es:* Hoc scopulo longè periculoso præternavigato nostra repetamus, ac de supremi Iudicis tertia qualitate hoc

est de eius iracundia, & furore dicamus, si tamen de re tanta ab homine mortali dici possit: Nam si ut, ait Apostolus ad Philipp. 4. *Pax dei exuperat omnem sensum*, quanto magis ira Dei: Si vel placidum mare, solâ aquarum immensitate multos terret, sed ventis exagitatum, & tempestate succussû, intolerabile videtur: eodẽ modo, cû sola divini ult⁹ majestas scrutatorẽ opprimat secûdum illud, *Scrutator majestatis opprimetur à gloria*; Quis ut ait David Psal. 89. *Quis novit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo, iram tuam dinumerare?* Licet enim multum timearis, ira tamen tua major est quàm timeant homines, & tamen vide quantum Sancti timuerint, cûm dicat Iobus cap. 31. *Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum, & pondus eius ferre non potui*: Quod si ille ad se probandum, an posset iram divinam sustinere, se sola cogitatione imparẽ sensit, quanto magis ipsa experientia; Quæ omnia eo consilio à me dicta sunt, ut nullus sit qui magnitudinem Iræ divinæ oratione meâ metiatur, cûm ne cogitatione quidem æquare illam aliquis possit: *Quis enim novit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo, iram tuam dinumerare?* Per potestatem Iræ divinæ, eius magnitudinẽ significat, atque effectus: per numerum verò eius multiplicitem, ut ne putes uno nomine posse significari. Ego quidẽ qui nosse non possû, quod nẽo novit, hoc tantum affero quod novi, atque sequentes vobis affero Iræ divinæ gradus quibus ad eius magnitudinem, & nũerositatem, conijciendo sèper majora, conscendere poteritis.

primus itaq; divinæ iracundiæ gradus

mihî occurrit indignatio, quæ tunc tẽporis in Iudice futura est omnium maxima.

Omnium affectuum, & motû quorû anima rationalis est capax, un⁹ ex violentissimis vehementissimiq; est indignatio; præsertim cû habet pro objecto & termino suo quempiã nihili hominẽ, magnis beneficijs obstrictum sed infidû atque ingrati. Sicut enim maximi quique naturæ motus accidunt, cû se contraria collidunt, & mirabili quãdã antiperistasi sese invicem corroborant; Ita ex oppositione odij & amoris, iræ ac misericordiæ, delectationis & molestiæ, gaudij ac tristitiæ, benefacti & offensæ, nascitur in nobis indignatio. Scio quidem S. Basil. homil. de Irâ, comparando indignationem cum iracundiâ dicere, illâ esse tantum mucronem siue aculeum iracundiæ, & quasi levem passionis vaporem: sed hîc non loquor de levi commotione, molestiâq; per brevi quæ oritur in nobis sex occasione actionis indecoræ, minusque expectatæ ab hõine qui nobis displiceat; verûm de indignatione formatâ, ac vehẽentis iracundiæ æstu; quæ quidem eò magis formidanda est, quò justior est, magisque fundata in ratione. Ea non pertinet (inquit Aristoteles lib. 2. Rhet. cap. 9.) nisi ad maximos homines, qui iuste indignantur, magna bona & munera in eos conferri qui jis indigni sunt, aut magni meriti viros minime pro dignitate suâ tractari: unde indignationis nomen profluit. Sed ex omnibus causis incitamentisque maximæ indignationis iustissima & vehẽentissima reperien-

reperientur in Filio Dei venientis iudicatum homines: Verum est igitur nihil esse posse magis perhorrescendum, iracundiã Iudicis illius irã percit.

Prima huius mei dicti ratio est, quia res universæ reperientur quasi extra locum suum, positæ, tractatæque contra uniuscujusque meritum ac dignitatem: virtus contempta, vitium in honore, impietas error & mendacium in existimatione apud homines; religio, scientia veritasque mundo expullæ: probi, afflicti, despecti, omnium pedibus conculcati; improbi in muneribus & negotijs, in opibus & felicitate: atqui obiectum indignationis est eiusmodi rerum perturbatio, & adeo indigna inversio.

Secunda ratio est, quoniam si indignatio cum vehementior est, motus est coactus, sensusque violentus ei quem afficit, procreatus è concursu conflictuque duorum affectuum contrariorum; quid dicam de indignatione Dei quæ accenditur ab amore, qui ipsi naturalis est, & ab odio quò eum peccator inducit? Vis est ipsius naturæ illata, se ulcisci: violentia est eius bonitati, punire: sed in pugna ingratitudinum nostrarum cum eius beneficijs, nostræ malitiæ cum eius bonitate criminum nostrorum cum ipsius misericordijs; ferocitatis nostræ cum eius mansuetudine, obstinationis nostræ cum illius patientiã, impœnitentiæ nostræ cum eius longanimitate, nascitur ipsius indignatio. Isa. 42. *Dominus sicut vir fortis egredietur, sicut vir preliator suscitabit zelum: vociferabitur & clamabit: super inimicos suos confortabitur: Tacui semper, filii, patiens fui: sicut parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul: Quamobrem*

cum loquitur apud Prophetas de justã iracundiæ suæ causã, & de peccatorum nostrorum magnitudine; comparat se modo cum amasio, qui ab infidã contemptus fuit, modo cum sponso zelotypiã capto propter iniquationem thori: Zelus est ipsius amor: dilectio est zelotypia, ira est furor, indignatio est eius iracundia. Id cogita peccator. Deus affectaverat tui gratiã studium boni & miseratoris nihil est, quin taverit ut te ad se jamandum astringeret: quousque descendit; non solum ad actiones, sed etiam ad conditiones suã magnitudine indignas: & post hæc omnia, sibi visus est adigi vitæ tuæ rationibus ad mutandam naturam, atque ad suscipienda propter te aliena à se nomina, & ad affectiones propensionis suæ contrarias, usque adeo ut existimatus sit appellatusque; crudelis. Job. 30. *Mutatus est mihi in crudelem & in duritie manus tuæ adversaris mihi. Volebat se nominari abs te misericordem, cum te tandiu toleravisset; eumque coegisti severum fieri: mille beneficijs provocavit te, ut eum patrem tuum vocares. amicum tuum, tuum sponsum; ipsumque adigis, ut tuus iudex, adversarius tuus, hostis tuus evadat, atque ad quærendum te in exitium, & ad se oblectandum te puniendo. Deuter 28. Et sicut ante letatus est Dominus super vos, bene vobis faciens, vosque multiplicans, sic letabitur disperdens vos atque subvertens, ut auferãini de Terra: agendi tecum prima ratio prosuebat ab ipsius inclinatione, secunda nascitur ex vi quam eidem intulisti. Michææ 1. Ecce Dominus egredietur de loco suo, & descendet, & calcabit super*

excelsa terra: Id est, uti S. Hieronym. exponit, quia Deus morem suum deserit, cum punit ac sævit. Peccator ad id etiam attende: Si perfectè quæpiam amasses si de eo bñe fuisses meritis modis omnibus quibus potes; tẽque demum ingratitude remuneraret, oblivione, contemptu, injuriã & offensione, quo usq; tua te indignatio efferret? At quã parum reformidanda est iracundia tua, si eam cum divinã conferas. Proverb. 16. *Indignatio Regis, nuncij mortis.* Si tua infelicitas eò te cõpulisset, ut jure iratum tibi, ac indignatum, Regem aspiceres, quid de tuã vitã sentiret? nunc verò non metuis videns Deum ob malefacta tua in te iracundiã & indignatione affectum. Quis hominum porro ita præfidens sibi & magnanimus est, qui videns cœlos instar ceræ colliquefieri coram Dei majestate, Sanctosque & Angelos metu contremiscere, ac præ formidine locum mutare, poterit firmus consistere, & illum sine metu sustinere. Nahum 1. *Ante faciem indignationis eius, quis stabit? & quis resistet in irã furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis: & petrae dissolutæ sunt ab eo: & Isaiã cap. 63. Et indignatio mea auxiliata est mihi: & cap. 59. Indutus est vestimentis ultionis, & opertus est quasi pallio zeli. Sicut ad vindictam, quasi ad retributionem indignationis hostibus suis, & vicissitudinem inimicis suis: in solis vicem reddet.* Ne illum metire contemptu quem eius nunc habes, quum vides ipsum vel inter matris brachia gestatum, vel affixũ cruci: vultum induit longè differentem, dum venit ut Iudex, ab eo quem suscipit veniens ut Salvator: aliter se form-

idabilem facit, quando apparet ut leo, aliter quando est agnus: cum primã vice omnia erant in silentio: Sed cum veniet iterũ, *Deus manifestè veniet, Deus nosler & non silebit:* Primã vicẽ, sine strepitu advenit. *Descendit sicut pluvia in vellus, & sicut stillantia super terrã.* Alterã, venturus est cum strepitu & fragore. *Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida.* Primã, 3. Reg. cap. 19. *In sibilo auræ tenuis:* Secundã, sicut loquitur Isaias cap. 30. *In turbine, & in lapide gradũ primã, auditus est flere, querique in cunabulis: secundã, eius verba nihil nisi tonitrua erunt.* 1. Reg. 2. *Dominum formidabunt adversarij eius, & super ipsos in cœlis tonabit, Dominus judicabit fines terræ:* Haftenus de indignatione, per quam.

Ad 2. Divinæ Iracundiæ gradum transeo, quem appello satisfactionem, quam sic explico. Cum indignatio, sit ingens ægritudo animi & acris molestia, quia uti diximus ortum capit è duobus affectibus contrarijs, qui simul eodem tempore haberi nequeunt, sine labore ac dolore: Inde fit ut pro nostro loquendi more, necessarium sit indignationem Deo molestiam inferre, quæ tantò major fit, quãto indignatio quam concipiet, justior futura est, & major, utpote ipso digna: aliunde verò: sicut minimè æquũ est, vt ob creaturæ culpam Deus aliquid patiatur illius causã, & delectatione sibi debitã privetur: inde evenit, ut cum indignatio in nobis producat pœnam & molestiã, in illo terminetur ad mirum quoddam genus oblectationis, & ut loquimur vulgo, satisfactionis, quam Propheta Isaias mirabili modo explicat cap. 1.

Heu! consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimici meis. Quod quidem ita contingit, ut exprimere pergo. Nihil est dubij, quin magnoperè delectetur Deus exercitio & usu bonitatis suæ, seque comunicando creaturis: scilicet creatione, Incarnatione, Eucharistiâ, hoc in sæculo gratiâ, in altero gloriâ. Inde promanant cordium nostrorum illecebrosæ prensationes, suaves cum creaturâ congressus, blanditiæ, & familiaritates. *Et delicia mea esse cum filiis hominum.* Ratio est, quia proprium boni est seipsum communicare, Deus autem cum sit naturaliter & essentialiter bonus, cuius natura bonitas & opus misericordia, se communicat necessariò intra se seipsum infinite duabus personis divinis per productiones omninò mirabiles; extra verò, creaturis suis, quibuscunque potest modis omnibus, cum gaudio & delectamento magnitudine suâ digno. Id enim omne quod sit secundum cuiusque rei naturam, oblectationem ei affert, quandoquidem delectatio proficiscitur ex convenientiâ. Pariter certum est, non esse in potestate creaturæ, privare Deum oblectatione ipsi debitâ. Vnde accidit ut si malitiâ hominum, delectationem non reperiat benefaciendo ipsis, necesse sit ut eâ reperiat malè ipsis faciendo. Deuter. 18. *Et sicut ante lætatus est Dominus super vos, bene vobis faciens, sic lætabitur disperdens vos atque subvertens.* Ex quo sequitur ut cum Deus nullum sibi oblectamentum denegat, quia id generis omnia ipsi debita sunt, quod recusatur ipsius bonitati, illud reperiat in iustitiâ suâ, atque ut planè sibi satisfaciat, largiatur sibi in pu-

nitioe peccatoris, oblectamentum omne quod iniuste subreptum fuit ipsius bonitati. Ezech. 5. *Complebo furorè meum, & requiescere faciam indignationem meam in eis, & consolabor.* Et certè quidem cum peccator delectationem suâ quaesiverit cum detrimento eius quæ debatur Deo, malueritque satis cupiditati suæ facere, quàm Deo suo, quid expectare potest iustius, quam ut Deus calamitate ipsius lætetur, reperiatque delectationem in eius infelicitate? Quæ ex re duas colligo; Primam, oportere culpas nostras esse magnas, enormiâq; nostra esse peccata, quæ adigant Deum adeò bonum ad oblectationem captandam puniendo nos totâ æternitate: alteram, oportere magnam esse illius iracundiam, cum non solum nullam malorum nostrorum commiserationem habiturus, sed delectationem ibi nactus sit. Possum addere tertiam, nempe supplicium oportere magnū esse, quandoquidem non minus esse debet bono quod nobis præparaverat; & delectamentum omne quod sibi pollicebatur benefaciendo nobis, recuperaturus est nos puniendo: Ac tametsi primo aditu hæc cogitatio exhibet Deum crudelè, cum dicatur miserijs nostris oblectari, & consolationem ex infortunio nostro trahere; ea tamen actio tam sanctè reperitur in Deo, ut ultionem suam nominet sacrificium. *Isaiæ 34. Vidima Domini in Bosra, & interfecit magna in terrâ Edd.* *Ierem. 12. Congrega eos quasi gregem ad vidimam & sanctifica eos in die occisionis* *Et Ierem. 46. Vidima Domini Dei exercituum in terra Aquilonis.* Et Sophon .10
Silete

Silete à facie Domini Dei, quia juxta est dies Domini: quia preparavit Dominus hostiam, sanctificavit vocatos suos. Chaldaeos intelligit, qui dicuntur sanctificari, quia assumuntur ad cultum Dei, & eliguntur quasi Sacerdotes ad eas victimas offerendas. De quâ figurâ seu metaphorâ edisco ea quae sequuntur.

1. Sicut offeruntur Deo in sacrificium, boves & agni ad honorandam placandam-ve ipsius majestatem, ita supplicium improborum Deo gratum esse, quemadmodum Moyses dixit Levitis, postquam neci dedissent gladio ingentem numerum fratrum suorum idololatrarum, Exod. 32. *Consecrasti manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio & in fratre suo, ut detur vobis benedictio.* Qui enim interfecti fuerant, victimae sunt reputati justitiae divinae cui immolant fuerunt.

2. Actionem illam esse ita sanctam, ut non inferior sit sacrificio. Quemadmodum enim nulla est in Deo qualitas quae non sit digna peculiari cultu, utque sacrificium eius independentiâ spectat, titulumque primi esse, sic illius iustitia honoratur poenâ rei, qui quidem eius est victima, æquè legitima ac ea quae primo Esse offertur.

3. Supplicium improborum debere horrendum esse, quandoquidem magnum est illud sacrificium quod debet offerri Deo in dedicatione caeli, horribili & stupendâ strage, ac prodigiosâ effusione sanguinis, quod quidem adumbratum fuit sacrificio Salomonis, 3. Reg. cap. 8. *Mactavitque Salomon hostias pacificas quas immolavit Domino bovum 22. millia, & ovium centum viginti millia.* Aliud de-
sicut victimae neci dantur sine repug-

nantiâ & absque miseratione, ita peccatores ad carnificinam ducuntur sine illâ retrocedendi potestate, & sine ullius commiseratione: Nahum 3. *Quis commovebit super te caput, unde quæram consolatorem tibi? Imò non exiguus erit mæror, videre improborum cruciatus gratos esse omnibus, ac quemadmodum, in Martyrum tormentis; non fuit minimum, videre plurimos qui existimarent se magnum Deo cultum & obsequium deferre, illos òni diritate presequendo: Venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur se obsequium præstare Deo: Si c mag-nus improbis cruciatus est futurus, animadvertere tormenta sua tam jucunda fore Deo, quàm sacrificia ipsi accepta fuerint. Sed quis novit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Vide quousque progreditur, attingitque iracundia Dei.*

Tertius Gradus qui consistit in maximo Creaturae contemptu secundum illud 1. Reg. cap. 2. *Qui autem contempnunt me, erunt ignobiles, &c. Sapient. 4. Et erunt post hæc decedentes sine honore, & in contumeliâ inter mortuos in perpetuum: quoniam disrumpet illos inflatos sine voce, & commovebit illos à fundamentis, & usque ad supremum desolabuntur, & erunt gementes, & memoria illorum peribit: Quam tibi hoc grave futurum est qui sic contemptum meruisti: omnia facile tulisses, sed non contemptum: At quàm facile huius vitæ contemptus ferri potest: id æstima ex qualitate honoris, qui adeo est futilis, & vanus: Vide autem plures huius contemptus consequentias, nam ex se se fatis æstimari non potest.*

1. Est in infamatione publicâ, quæ fit in manifestatione omnium peccatorum, etiam secretissimorum, ex quâ fit ut peccator apud omnes suam æstimationem perdat, nec hoc tantum, sed judicetur dignus omni dedecore, infamiâ, & contemptu: Nahum 3. *Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, & revelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam, & projiciam super te abominationes, & contumelias te afficiam, & sponam te in exemplum. Et erit: omnis, qui viderit te, resiliet à te, & dicet: vastata est Ninive: quis commovebit super te caput? unde querâ consolatorem tibi? quibus verbis significantissimè exprimitur infamatio hominis in judicio, sublatis omnibus titulis, quibus in mundo tegebatur turpitudine hominum, Principum, divitum, &c. Quæ inde confusio in te orietur, cum te sic tractatum videbis, & in tantâ omnium abominatione ut nemo jam te suum dicat. Et erit? omnis qui viderit te, resiliet à te:*

2 Est in degradatione, & exauctoratione: quâ fiet, ut amittas respectu Dei, & respectu omnium creaturarum, omnes titulos & qualitates: secundum quod supra dictum est Sedecie Regi, ex Ezech. c. 25. *Tu autem prophane, & impie dux Israël, cuius venit dies iniquitatis præfinita, &c. Aufer cidarim, tolle coronam: & eo usq; devenies ut jam tibi dicatur quod legitur apud eundem Ezech. 28. Omnes qui viderint te in gentibus, obstupescēt super te: nihili factus es, & nō eris in perpetuum: Certè hoc erit omnibus grave, sed præfertim magnatibus, & principibus.*

3. Est in omnimodâ tui oblivione, secundum illud, *Oblivioni datus sum, tam-*

quam mortuus à corde: Item, Quibabitant in sepulchris, quorum non es memor amplius: Itaq; ignorari dicuntur secundum illud 1-Cor. 14. Si quis ignorat, ignorabitur: & illud aliud, Nescio vos: unde impij idem sunt apud Deum, quod non ens: Ne tradas Sceptrum tuum ijs qui non sunt: Item, voca Non gentem, Non populū: unde Deus in re nullâ rationem habebit impij: Deleantur de libro viventium, & cum justis non scribantur Quam grave erit homini superbo, qui semper aliquid esse voluit, & in rebus omnibus sui rationē haberi, se pro nullo haberi: Hinc in rebus omnibus erit præteritio illius, quia inier res non censebitur: hoc erit in triplici statu naturæ, gratiæ, & gloriæ: Hoc erit respectu Dei, & Angelorum, & hominū omnium.

4. Non tantum ex negatione fiet talis oblivio & præteritio, sed etiam positivè ex vero contemptu, propter indignitatem positivam rerum omnium quæ in te erunt, ex vero Dei judicio quod de te feret, considerando te, secundum omnes qualitates, naturales, civiles, morales: ut si in naturâ, aquæ gutta periret, quis hanc jacturam numeraret: ita quilibet reprobis nullo numero est, nullo loco: Et quia judicium Dei est publicum, illi assentientur omnes intellectus, omnes Angeli, omnes homines, tu ipse: iam vide quo pertineat ille contemptus: Hinc omni nomine carebit, nisi illo, Lucæ 13. *Nescio vos, unde sitis, discedite à me omnes operarij iniquitatis, & illud Matth. 25. Servum inutilem eijcite in tenebras exteriores.*

5. In æstimatione creaturæ, secundum

illud Danielis *Appensus es in statera, & inventus es minus habens*: Cogita nihil tui esse omiffum, sed post exactam discussionem, omnia tua improbata sunt: Ezechiel 28. *Nibili factus es, & non eris in perpetuum.*

6. in reprobatione vitæ tuæ. Jerem.

6. *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projecit illos*: unde sequitur. 1. separatio ab alijs, *Separabunt malos de medio Iustorum*: 2. abdicatio creaturæ à Deo quâ suam esse pernegabit: *Quia vos non populus meus, & ego non ero vester*: 3. reiectio violenta quam à se faciet Deus, *discedite à me maledicti*: 4. societas quam faciet pœnæ impiorū, secundum illud Matth 13. *Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum.*

Quartus Gradus est quod non modò non tangetur compassione, neq; solū in impiorū pœna se consolabitur, sed etiã exultas iridebit, ac subsannabit secundū illud Prov. 1. *Ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subsannabo*: risus hilaritatis est, subsannatio vero amari contemptus: Quantum dolebis quod Deus ex tuo malo consolationem, & voluptatem capiet: sed quantum cum iridebit: non tantum quia te omnium irisioni exponet, dum te risu dignum exponet ex vita præteritâ, ex spe improbâ, ex deceptione tuâ, ex peruerso rerū iudicio: sed quia tui respectu Deus quendâ sensum cœcipiet irisioni respondentē, secundum illud, *Dominus autem iridebit illos*: quod faciet summâ in creaturam amaritudine, atque contemptu: usque adeo ut cantileas super calamitate tuâ facturus sit, secundum illud Jerem. 25. *Celeuma quasi calcantium concinetur ad ver-*

sus omnes habitatores terræ: Hieronymus canticū vindemiæ: Nā quemadmodū a ij qui calcant torcular & vindemiam, lætantur quum vidēt vinū abundanter fluere, ita Deus gaudebit, vidēs effluere: omni ex parte hostiū suorū sanguinē, adeo ut eâ oblectatione animetur ad operam, cum vindemiatorū cantione. Quis tuus erit sensus, miser peccator! quæ cogitatio? quis tibi animus? quum Deus ubi te ad iracundiæ & indignationis suæ torcular apposuerit, pedibus iustitiæ suæ te proteret confringetque, ac omnibus ex locis expressa sanguinē tuum diffundet, iridebit miseriam tuâ, tuis illudet pœnis, & cantilenas de infortunio tuo faciet? Isidorus Clarius celeuma interpretatur Epiniciū triūphale: eiusmodi refertur apud Isaiam cap. 63. *Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari; Torcular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecū: calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos in irâ meâ: Sæpersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo, annus redemptionis meæ venit*: plurimi existimant esse Remigum carmen: Euripides in Hecuba, inde transfert ad res bellicas, & ad clamorē militum victorum urbe captâ: S. Hieronymus ad calcantes vindemiam: quis autem nesciat convitia nautarum, vindemiatorum, & militum post victoriâ: minimè nunc potest jocularè verbum sustinere: dedecus contemptusque te de statu mentis dejiciunt: Quomodo autē tolerabis contemptum & irisionē Dei, cuius cogitatio, æstimatio & iudicium tantoperè tibi conducibilia sunt?

Præ-

Præsertim cum illa irrisio conjuncta sit cum subfannatione, quæ conjunctam habet iram, & amaritudinē: neq; enim irrisio Dei ludicra est, & ad jocum, duntaxat sed seria, sed plena justitiæ: unde S. Basilius ait unicam vocem irridētis, ac subfannantis Dei, minus tolerabilē esse quàm ullam inferiorum pœnam: sic enim solet hostis in summâ potestate victoriæ in hostem debellatū insultare: audi quomodo se gerat Deus, Iere. 30. *Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus: propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura peccata tua feci hæc tibi:* Certè cum Deus aliquem honorat, id facit suo modo, hoc est divino: ita cum aliquē despicit, ac ridiculū reddit, sic despiciabilem atq; abjectum reddit, ut nemo se erigere atque attollere possit.

Sed ad extremum usque & ad ultimū gradum proferamus iracundiam Dei. Quid expectatis, Auditores, post Dei indignationem, post oblectationem ex peccatoris punitione susceptam, post derisionem & contemptum, nisi ut ira ipsius usque ad furorem accendatur? de quâ re, ut nihil verius, ita nihil horribilius dici potest, quàm quod passim dicunt prophetæ.

1. Enim nōina tribuunt Deo insōlita, & naturæ eius contraria: Isaie 17. *Ecce dies Domini veniet crudelis, & indignatione plenus:* Et Ezech. 7. *Non pareet oculus meus super te, & non miserēbor, sed vias tuas ponam super te, & scies quia ego Dominus percutiens.* Sanè si in Deo non esset furor, ut quid oraret David Psalm. 6. *Dōine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.*

2. Quasi minus irarum concepisset,

quàm vellet, exprimunt illum, sese magis, ac magis excitantem inltar leonis, Ier. 25. *Dominus de excelsis rugiet & de sancto habitaculo suo, dabit vocem suam: rugiens rugiet super decorem suum: celeuma quasi calcantium concludetur adversus omnes habitatores terræ.* Et Joël. 3. *Dominus de Sion rugiet, & de Jerusalem dabit vocem suam, & movebuntur cœli & terra.*

3. Post iram animo conceptam describunt, quâ ratione adversus hostes suos progreditur, Isa. 42. *Dominus sicut vir fortis egredietur, sicut vir praeliator suscitabit zelum, & vociferabitur & clamabit, super inimicos suos confortabitur: tacui, semper silui, patiens fui, sicut parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul: sed vide quo apparatu, & quo comitatu procedentē ostendant, Sap. 5. accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum: &c. *Acuet duram iram in lanceâ, & pugnabit cum illo, orbis terrarum contra insensatos.**

Proh Deus! quis belli apparatus, habere creaturas omnes cōtra se armatas, totis viribus suis, rabie ac furore, id habentes propositi, ut ulciscantur iniuriam Creatori suo factam, seque in libertatem restituant; & excutiāt iugū, de quo loquitur Apostolus, propter quod, *omnis creatura ingemiscit & parturit usque adhuc, cum magno dolore extrēoque cruciatu.* Proh Deus! quis terror, videre cœlum dirumpi supra hominū capita, astra universa commoveri, & mutari loco, elementa omnia concuti, & confundi, universos Angelos in acie cogi, intuerique Deum irâ elatum in exercitus ita potentis fronte. Eheu! unico tantū flatu, aspectuq; obliquo tā

celſę majeſtatis, opus eſt, non modo ad diſſipandam perdendamque, ſed etiam ad redigendam in nihilum, tam egenã, tam infirmam vilemque creaturam. Iobi 13. *Contra folium quod vento rapitur, oſtendis potentiam tuam & ſtipulam ſiccã perſequeris*: Tam facile homo conteritur? quid opus tantis viribus, tantõq; apparatu: Vnus Angelus ſufficit, ut unã nocte, tot hominum millia, & in Ægypto, & in exercitu Aſſyriorum perderet, quid opus tot exercitibus ut unum hominem perdat? Sed nimirum nihil ſatis eſſe poteſt in Deo irato, ut ſuum dolorem oſtendat, & iram. Nihil unquam facit mediocre: Si hominem dilexit, audi Ioannem: *Sic dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret*: Si opus fuit ut noſtram ſuperbiam ſuã humilitate compenſaret: *Exinanivit ſemetipſum*: Si mundus ſanguine ipſius redimi debuit, nullam habuit guttam quam non funderet: Eodem modo Si irãſcendũ erit, quaſi miſericordiã ſuã oblitus, *Continebit in irã ſuã miſericordias ſuas*: quia uti dicitur Proverb. 6. *Zelus & furor viri non parcat in die vindictę, nec acquieſcet cuiuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima.*

Quantus autem ex irã ludicis, timor hominum ſit futurus, & quanta in omnium mortalium animis ſit futura commotio, ſcitẽ deſcribitur in capit. 6. *Et reges terrę, & principes, & tribuni, & divites, & fortes, & omnis ſervus, & liber, abſconderũt ſe in ſpeluncis, & in petris montium: & dicunt montibus & petris: Cadite ſuper nos, & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira Agni, quoniam venit dies magnus irę ipſorum, & quis poterit ſtare?* Et tu in tantã populorum trepidatione, quã eris mē-

te? quõ ſenſu? quã ſecuritate. Tu Deum vagientem in cunis, tu docentem inter turbas, tu humiliatum inter tormenta, tu in cruce ſuſpenſum, tu in ſacramento occultatum, tu inter tua ſcelera diſſimulantem cõtempſeras: vide nunc mutationem quam ſuſpicari nunquam potuiſſes: audi clamantem, audi vociferantem, audi terrentem: Adam poſt peccatum, non tullit illam vocem; *Adam ubi eſ?* & tamen, ut ait Baſilius Seleuciã, vox erat miſerantis: quomodo vocem irati Dei ferre poteris? *Deus cui? irę nemo reſiſtere poteſt, & ſub quo curvantur qui portant orbem*: Quod ſi juſtus vix ſalvabitur, impius, & peccator, ubi parebunt? Equidem unde tanta ſit in peccatore cõfidentia, unde tanta audacia, ſcire non poſſum? Minus etiam novi unde fiat, ut ea credẽtes Chriſtiani, toto corpore nõ contremiſcant: Tunc homuncio totam divinitatis iram ferre poteris? totum impetum, & illum inexplicabilem furorẽ? Cur hæc non cogitas cum peccati occaſio occurrat, cum titillat voluptas, & libido, cum appetitus vindictę, cum alia cupiditas? Quod ſi Iob propter ſummam Dei Majeſtatem vix credere poterat, Cap. 9. ſe in oratione ſupplicẽ exauditum fuiſſe, *Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam*: In turbine enim conteret me, & multiplicabit vulnera mea etiam ſine cauſa: quanto magis dum ſe iratum, immo quaſi furentem exhibebit, intolerabilis exiſlet?

Sed quõ iſta pertinent, mĩ Auditor, niſi ut Deum timeas: quid enim timeas niſi hoc times, & ſi non times, quis in te ſenſus eſſe poteſt? Vnde igitur tanta in peccatore ſecuritas, unde tanta firmi-

tas, unde tanta dissimulatio? Certè Gregor. Nazian. fatetur se in illis cogitationibus dies noctesque versatum esse: illas sibi medullas eliquasse, exhaustasse sanguinem, robur abstulisse: Ego quidem nescio quo sis sensu, & quâ mente? sed fateor hæc ab animo meo non posse discedere, & quocunq; loco & statu, id mihi sic objici, ut toto corpore, atq; animo perhorrescã: Melius nobis fuerat tã amabilẽ dilexisse: sed quoniam tot amoris illecebræ, tot præstita beneficia, tãta dignitas, nihil apud nos potest, hunc timeamus, qui sic est formidabilis: *Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui.* Sanè si in hac vitâ timueris, & in eadem, timori succedet amor, & post hanc vitam unicus amor restabit: quia *charitas nunquam ex-cidit:* Nũc timeamus, postea amabimus,

& semper amabimus: quia ubi charitas, ibi nullus timor, *charitas enim foras mittit timorem,* & quia amor erit sempiternus, nullus deinceps erit timor, interim itaque & timeamus, ut postea diligamus sic, ut semper amemus Dominum nostrum Iesum Christum: Quòd si Apostolus ei dixit anathema, qui non amat Iesum Christum, quanto magis dicendum est ei, qui Iesum Christum nec amat nec timet: quia sic non timet, ut non amet, & sic non amat, ut non timeat: quia uti ille qui timuit, amat, ita qui amare incipit, timere desinit: ad hoc metuens, ut amet: in hoc amans ne metuat: felix timendo, sed amando longè felicior, uti, semper amando, felicissimus existet in gloriã cœlesti, ad quam nos perducatur IESUS CHRISTUS. Amen.

FERIA SECUNDA, VEL TERTIA
DOMINICÆ PRIMÆ IN QVADRAGESIMA

CONCIO QVINTA

DE JUDICIO FINALI.
De multiplici divisione, quæ tunc fiet.

Et separabit eos: ob invicem, sicut pastor segregat Oves, ab Hædis. Matth. 25.

QVI sublimes Beati Ioannis revelationes interpretati sunt, quarum quot sunt verba, tot sunt sacramenta (ait Hieronymus) docent plerique primam Filij hominis visionem, quæ describitur cap. 1. inter septem candelabra, id est Christi in Ecclesiã, continere epitomen eorum omnium quæ postea in toto libro dicuntur, in

quo omnis status Ecclesiæ describitur, & quidquid Christus in eã operabitur, usque ad ultimam æternitatem: unde describitur prima mundi conversio, fidei incrementum; persecutiones Ecclesiæ, eiusdem perfectio, tempora Antichristi, eiusdem prælia, persecutio, & mors; Mundi conflagratio, & innovatio, Resurrectio, judiciũ, sententia, duplex status æternus, beatorũ, & dånatorũ.